

**ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ХҮМҮҮНЛЭГИЙН УХААНЫ САЛБАРЫН БАГА ЧУУЛГАН**

ФИЛОСОФИЧ БАТЫН Ч. ГАН-ӨЛЗИЙ

**ШУА-ИЙН ФИЛОСОФИЙН ХҮРЭЭЛЭНГИЙН ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ТЭРГҮҮЛЭХ АЖИЛТАН, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ДОКТОР, ПРОФЕССОР
БАТЫН Ч. ГАН-ӨЛЗИЙН ЭРДМИЙН БҮТЭЭЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА**

**УЛААНБААТАР
2020**

Агуулга

Нэг. Ч. Ган-Өлзийн товч танилцуулга

Хоёр. Товч намтар

Гурав. Удирдаж хэрэгжүүлсэн суурь судалгааны ажил

Дөрөв. Эрдэм шинжилгээний нэг сэдэвт зохиол

Тав. Эрдэм шинжилгээний ном, товхимол

Зургаа. Сурах бичиг, толь бичиг

Долоо. Хамтын бүтээлийн бүлэг, зүйл

Найм. Эрдэм шинжилгээ, судалгааны өгүүлэл

Ес. Эрдэм шинжилгээний хурлын илтгэл, хэлсэн үг

Арав. Гадаадад хэвлэгдсэн ном, өгүүлэл, хэлсэн үг

Арван нэг. Удирдаж, зөвлөж, шүүмжилж хамгаалуулсан доктор,
магистрын эрдмийн ажил

Арван хоёр. Орчуулгын бүтээл

Арван гурав. Эрдэмтэн судлаачид өөрийн бүтээлдээ эш татсан байдал

Арван дөрөв. Мэргэшсэн салбар, судалгааны хүрээ

Арван тав. Буй болгосон судалгааны чиглэл, дэг сургууль

Арван зургаа. CV

ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ДОКТОР Ч. ГАН-ӨЛЗИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1	Овог нэр	Бат овогт Чимэдцэрэнгийн Ган-Өлзий
2	Төрсөн он, газар	1953, Хэнтий, Батширээт сум, Ононгийн хөдөө арал “шар нуга”
3	Боловсрол, мэргэжил (<i>Төгссөн сургууль, шинжлэх ухааны салбараар мэргэжил дээшлүүлсэн байдал</i>)	1971 онд Биндэрийн 10 жилийн сургууль, 1972 онд МУИС-ийн герман хэлний бэлтгэл, 1980 онд философийн анги төгссөн. Философич, философийн багш мэргэжилтэй. 1990 онд Москвад НУА-ийн аспирантурыг улс төр судлалаар төгсөж, философийн ухааны дэд эрдэмтний зэрэг хамгаалсан. 2002 онд Европын Хүмүүнлэгийн Их сургуульд хермэнойтик феноменологийн философиор мэргэшил дээшлүүлсэн.
4	Шинжлэх ухааны бүтээл (<i>нээлт, ном, шинэ техник технологи, шинэ бүтээгдэхүүн</i>) Нийт тоо. Үүнээс: -патент, зохиогчийн эрхтэй бүтээл -монографи -гадаад дотоодын шагнал авсан бүтээл (нэрээр)	-Эрдмийн зэрэг хамгаалсан бүтээл 2, зохиогчийн эрхтэй эрдэм шинжилгээний нэгэн сэдэвт шинэ бүтээл -22, хамтран зохиосон бүтээл -28, сурах бичиг -4, толь бичиг -2. ЭШӨгүүлэл 90, Илтгэл 50, -“Иргэний нийгэм ба ерөнхий боловсрол” сэдэвт ажил 1998 онд Монголын нээлттэй нийгэм хүрээлэн (Соросын сан)-гийн тэргүүн шагнал, “Хүмүүнлэгийн ертөнцийн өөрөө тодрох гоц чанарыг судлахуйн чандмань эрдэнэ” хэмээх нэг сэдэвт ном 2011 оны, “Шинжлэх ухааны философийн зарим асуудал” ном 2016 оны шинжлэх ухааны шилдэг бүтээлийн шагнал, “Эдүгээгийн философи” ном нь Монголын философийн холбооны дээд шагнал “Цагаан лянхуа”-г 2015 онд, “Тогтвортой хөгжил: оюуны ертөнцийн философи” ном нь “Шинжлэх ухаан, технологи, инноваци-2018” үзэсгэлэнгийн 3-р байрны шагнал тус тус хүртсэн
5	Хэвлүүлсэн ном товхимол. Үүнээс гадаадад дотоодод	Ном товхимол -26 гадаадад -3 дотоодод -23
6	Эрдэм шинжилгээний хэвлэгдсэн өгүүлэл, эрдэм шинжилгээний хуралд тавьсан илтгэл нийт. Үүнээс гадаадад	Эрдэм шинжилгээний өгүүлэл -90, илтгэл, хэлсэн үг -50 гадаадад -18
7	(Ph.D), (Sc.D) –ын зэрэг	“БНМАУ-ын хөгжлийн өнөөгийн шатанд

	хамгаалсан сэдэв, он, газар	нийгмийн шударга ёсыг хэрэгжүүлэх асуудал” сэдвээр 1990 онд Москвад философийн ухааны дэд эрдэмтэн (Ph.D), “Оюун санаа, зан үйл ба улс төрийн ертөнцийн гоц чанарын шударга зохицол” сэдвээр 2008 онд Улаанбаатар хотод шинжлэх ухааны доктор (Sc.D)-ын зэрэг тус тус хамгаалсан
8	Удирдаж хамгаалуулсан доктор, шинжлэх ухааны докторын тоо	Удирдаж, зөвлөж хамгаалуулсан шинжлэх ухааны доктор -2, доктор -5, магистр -18 Албан ёсны шүүмжлэгч: шинжлэх ухааны доктор -2, доктор 6.
9	Нийт ажилласан жил Үүнээс шинжлэх ухаан боловсролын салбарт	Нийт 44 жил ажилласнаас Шинжлэх ухаан, дээд боловсролын салбарт 41
10	Эрхэлж байсан болон одоо эрхэлж байгаа ажил	Намын дээд сургуульд багш, Засгийн газрын дэргэдэх Төрийн Бодлого Судлах Төвт эрдэм шинжилгээний ахлах ажилтан, УИХ-ын гишүүн, Их засаг их сургуульд профессор, ШУА-ын Философи, социологи, эрхийн хүрээлэнд эрдэм шинжилгээний ахлах ажилтан, салбарын эрхлэгч, Философийн хүрээлэнд эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан
11	Гадаад улсын болон олон улсын мэргэжлийн эрдмийн байгууллагын гишүүнчлэл	Дэлхийн философичдын Конгрессийн гишүүн, Философийн нийгэмлэгүүдийн олон улсын Холбоо, Философийн олон улсын хүрээлэн (Париж), Ази европын орнуудын философийн судалгааны хүрээлэнгүүдийн олон улсын нийгэмлэгийн гишүүн, “Оросын философичид” нийгэмлэгийн гишүүн, Монголын Философийн холбооны Удирдах Зөвлөлийн гишүүн
12	Шинжлэх ухаанд оруулсан хувь нэмэр (50 үгэнд багтаана)	Монгол улсад хүмүүнлэг ардчилсан нийгэм цогцлон бүрэлдэх түгээмэл зүй тогтлын онол, арга зүй, оюун санааны үндэслэлийг иж бүрнээр боловсруулж байна. Үүнд: • Өрнө дорнын философийн нийтлэг тал ба өвөрмөц онцлогийг харьцуулан судлаж (comparative studies) тайлал зүйн мэдэгдэхүүний билиг хэмээх шинэ философийг боловсруулсан. Энэ нь философийн үндэсний уламжлал, дэлхийн тэргүүлэх хандлага ба шинжлэх ухаан

	технологийн ололтыг зуучлан холбож, ерөнхий зүй тогтлыг шүтэн барилдахуйн үүднээс тайлбарлах шинэ баримтлал, судалгааны арга зүй юм. • Тайллын мэдэгдэхүүний билигт үндэслэн оршихуйн харьцангуй (relativistic ontology) онолын судалгааны дэг хүрээг шинээр үүсгэжээ. Философийн хуучирсан явцуу хууль, зүй тогтол, категориудыг өөрчлөн шинээр боловсруулж, тайлал зүйн мэдэгдэхүүний билгийн судалгаа болон хэлэлцүүлгийн удирдамж болгов. • Орчин үеийн дэлхийн шинжлэх ухаанч философи болох (“hermeneutic phenomenology”)-г монголын буддын философийн уламжлалтай харьцуулан шинжилж шүтэн барилдахуйн түгээмэл хуулийг судлах шинэ арга зүй боловсруулав. Энэ нь Орчлонгийн мөн чанар, хөгжлийн зүй тогтлыг хүмүүний ахуйгаар дамжуулан танин мэдэхүй (эпистемологи), өөрөө тодрох мэдэгдэхүүний билиг (феномэнологи), үнэлэмж(аксиологи)-ийн ба ашиг сонирхол ба үйлийн (прагматик) үндэслэлийг зөв ойлгох, зөв тайлбарлах түгээмэл онол, арга зүй юм. • Иргэний ардчилсан, хүмүүнлэг бөгөөд нээлттэй нийгэм төлөвших онол: • Намын улс төрийн бодлогоос олон нийтийн улс төрд шилжих үзэл баримтлал: • Нийгмийн шударга ёс, шүтэн барилдахуйн зохицолд тулгуурласан хөгжлийн суурь үндэслэл: • Харьцангуйн онол ба квант механикийн философийн тулгамдсан асуудлыг космологи, астрофизик, эгэл бөөмсийн физик ба философийн хам холбоонд судлаж, байгаль шинжлэлийн нээлтүүд, өөрөө зохион байгуулагдах ба хаосын онол, фракталь геометрийн чанад ерөнхий зүй тогтлыг тайлбарлах компаратив философийн судалгааны шинэ чиглэлийг үндэслэсэн
--	---

ХҮМҮҮНЛЭГИЙН УХААНЫ САЛБАРЫН БАГА ЧУУЛГАНЫ ЭРДЭМТЭН
НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА , ДОКТОР (Ph.D) (А. АМАРСАНАА)

Хоёр. Батын Ч. Ган-Өлзийн товч намтар

Ч. Ган-Өлзий ХҮИ жарны усан могой жил (1953 онд) Хэнтий аймгийн Батширээт сумын нутагт төрсөн. 1971 онд Биндэрийн бүрэн дунд сургуулийн ахлах анги, МУИС-ийн герман хэлний болон философийн анги, ЗХУ-ын Москва хотод Нийгмийн Ухааны Академийн аспирантурыг тус тус төгссөн, философич, улс төр судлаач мэргэжилтэй. 1972-1975 онд Зүүнбаянд хугацаат цэргийн алба хаасан. 1980-1987 онд МАХН-ын Төв Хорооны дэргэдэх Намын Дээд Сургуульд багш, 1990-92 онд Засгийн газрын дэргэдэх Судалгааны Төвд эрдэм шинжилгээний ахлах ажилтан, зөвлөхөөр ажиллаж байгаад 1992-1996 онд Монгол Улсын Их Хурлын гишүүнээр сонгогдон ажиллажээ. 1996-2000 онд Улс төрийн дээд сургууль, Их засаг Их сургууль, Хан Уул дээд сургуульд профессор. ШУА-ийн Философи, социологи, эрхийн хүрээлэнд эрдэм шинжилгээний ахлах ажилтан, салбарын эрхлэгчээр ажиллаж байсан. Одоо ШУА-ийн Философийн хүрээлэнд эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан.

1990 онд Москва хотод “БНМАУ-ын хөгжлийн өнөөгийн шатанд нийгмийн шударга ёсыг хэрэгжүүлэх асуудал” сэдвээр философийн доктор (Ph.D)-ын, 2008 онд Улаанбаатар хотноо “Оюун санаа, зан үйл ба улс төрийн ертөнцийн гоц чанарын шударга зохицол” гэдэг сэдвээр философийн шинжлэх ухааны доктор (Sc.D)-ын зэрэг хамгаалсан. 1997 онд Монгол Улсын ЭЗЦОДдэд Зөвлөлөөс профессор цол хүртсэн. 2010 онд ШУА-ийн Бага Чуулганы гишүүнээр сонгогдсон. Монголын философчдын холбооны тэргүүлэгч гишүүн.

Ган-Өлзий философийн гносеологи, онтологийн аль алинаар эдүгээгийн өрнөдийн философи ба монгол мадхьямакийн компаратив суурь судалгаа хийдэг. Орчин үеийн шинжлэх ухааны ололт, арга зүйн үндэслэлийг тайлбарлаж, тэдний хооронд зуучлах эргэцүүлэл, философийн танин мэдэхүй ба суурь ахуйн тулгамдсан асуудал, иргэний нийгмийн онол, практик, нээлттэй нийгэм ба ардчилсан засаглалын үзэл баримтлалыг задлан шинжилж эрдэм шинжилгээний нэг сэдэвт зохиол 15, сурах бичиг 3, эрдэм шинжилгээний ном, товхимол 5, хамтын бүтээлийн бүлэг зүйл 14, өгүүлэл 60 гаруйг бичиж туурвисны зарим нь орос, хятад, англи, солонгос хэлээр хэвлэгджээ. Ган-Өлзий бас философийн шилдэг бүтээлүүдийг гадаад хэлнээс орчуулдаг. Декарт, Хайдэггер, Манеев, Зиммель,

Блок, Ю. Хабэрмас, Клаус Хельд нарын зохиолуудаас болон Р. Вольфын “Философийн тухай” гэдэг дэлхийд нэрд гарсан сурах бичгийг орчуулан хэвлүүлсэн.

Ган-Өлзий “Өрнө дорнын философийн харьцуулсан судалгаа”, “Оюунлаг танин мэдэхүй”, “Монгол дахь иргэний нийгмийн төлөвшлийн философи”, “Тогтвортой хөгжлийн оюун санааны үндэс” зэрэг суурь судалгааны болон захиалгат төслийг удирдсаны дээр Евро-Азийн сэтгэлгээний уламжлал шинэчлэлийн асуудлаар Монгол-Хятад-Оросын хамтарсан байнгын семинар(workshop)-ын эрдэм шинжилгээний зөвлөхөөр 2005 оноос ажиллаж байна.

Шинжлэх ухааны ОНЫ шилдэг бүтээлийн шагналыг 2011 онд “Хүмүүнлэгийн гурван ертөнцийн гоц чанарыг судлахуйн чандмань эрдэнэ. 41хх. УБ., 2011 гэдэг бүтээлээр, “Шинжлэх ухааны философийн зарим асуудал. 8 хх.УБ.: 2016” гэдэг ажлаараа 2016 онд тус тус хүртсэн. “Тогтвортой хөгжил: Оюуны ертөнцийн философи. 10 хх. УБ., 2018” гэдэг ном нь “Шинжлэх ухаан, технологи, Инноваци-2018 үзэсгэлэнгийн гуравдугаар байрын шагнал авсан. Монголын Нээлттэй нийгэм хүрээлэн (Соросын сан)-гийн шагналтан (1998). Москвагийн «Максимум» ба Санкт-петербургийн «Мирь» хэвлэлийн газар хамтран 2016 онд хэвлүүлсэн **“Орчин үеийн Оросын философичид”** гэдэг нэвтэрхий толинд намтар, судалгааны чиглэл, гол үзэл санаа болон нэг сэдэвт бүтээлүүдийнх нь тухай товчлол нийтлэгдсэн байна.

ФИЛОСОФЫ СОВРЕМЕННОЙ РОССИИ. Энциклопедический словарь

Издание 4-е. Москва. 2016 УДК 030 ББК 92 Ф-91. Издание 4-е. Сост., вступит., прил. М. В. Бахтина. –М., Издательский дом “Энциклопедист-Максимум”, 2016. - 680 с. ISBN 978-5-99213-126-7

БАТЫН Ч. Ган-Ульзий

Доктор философских наук (Sc.D.), профессор, член Малой Ассамблеи Академии наук Монголии, ведущий научный сотрудник Института философии Академии наук Монголии.

Родился в 1953 году в Монголии. Окончил философский факультет Монгольского государственного университета, аспирантуру Академии общественных наук при ЦК КПСС. С 1980 года преподаватель ВПШ при ЦК МНРП, с 1996 года ведущий научный сотрудник Института философии Академии наук Монголии. Лауреат премий “Лучшая научная работа” АН Монголии и института “Открытое общество”. В конце 1990-х годов в центре внимания Б. находилась проблема социальной справедливости, которую он решал с позиций марксистской концепции общественно-исторической деятельности сущности человека.

С 1990-х годов сфера его научных интересов направлена на герменевтическую феноменологию современной философии как методологии общественных наук и методологической основы понимания действительности, а также на герменевтико-феноменологические традиции монгольской мадхьямаки и феноменологию политического мира. Труды Б. переведены на 6 языков мира.

Обучался феноменологии у профессоров Клауса Хельда и Жан Грондена, что обусловило его высвобождение от влияния марксистской философии и переход Б. в Институт философии АН Монголии, где ныне он занимается компаративистским исследованием герменевтической феноменологии Запада и Востока. Его интерпретация “пустотности” философии мадхьямаки дает возможность различать две абсолютные точки бытия как абсолютно конкретного и абсолютно универсального, которые можно уподобить ограничениям реальности свыше и снизу. Между этими двумя Абсолютами пульсируют относительная реальность и мир феноменов. Поднимается вопрос о некоем мистическом ничто, являющемся не

столько метафизическим понятием, сколько психологическим состоянием. Хайдеггеровское понятие тревоги сходно с идеями Нагаржуны и находит аналогии в Праджня-парамиты. Проведение Хайдеггером различия между бытием и существованием может найти созвучие в учении монгольской мадхьямаки о мире Сансары, о пустотности (шуньята), о “Дхарме” как всеобщем непостоянстве. Компаративистская герменевтическая феноменология изучая общее и особенное в духовном мышлении не ограничивается только терминами, она используя трансцендентальную редукцию, исследует че-ловеческое бытие. Компаративистский анализ герменевтико-феноменологической философии Хайдеггера и монгольского буддизма позволяет выявить внутреннюю тенденцию развития герменевтики от экзегетики к универсальной методологии социально-гуманитарного познания со своей особой наукой о всеобщих законах гармонии общечеловеческой духовной культуры и космологии.

Основные публикации:

Теория социальной справедливо-сти и вопросы реализации её принципов, 1998; Современная философия, 2002; Гармония в феноменологии духовного, нравственного и политического миров, 2008, Феноменология человеческого бытия, 2012; Вопросы философии науки, 2016.

The image shows the front cover of a book. The cover is dark blue with a light blue geometric pattern of interlocking diamonds. A decorative border of repeating circular motifs frames the central area. In the center, there is a light blue oval frame containing the title in white capital letters. The title is flanked by two decorative scrollwork elements.

**ФИЛОСОФЫ
СОВРЕМЕННОЙ РОССИИ**
ЭНЦИКЛОПЕДИЧЕСКИЙ
СЛОВАРЬ

Гурав.

Удирдсан болон үндсэн гүйцэтгэгчээр оролцож хэрэгжүүлсэн суурь судалгааны төсөлт ажил

1	ЕБС-ийн “Нийгэм судлалын сурах бичиг шинэчлэн зохиох” төсөлд доктор Б. Намсрай, Д. Лханям нарын хамт баг болон оролцож, дунд сургуулийн ахлах ангид үзэх “Нийгэм судлал” сурах бичиг зохиосон. УБ., 1998
2	“Нийгэм судлалын хичээлийг заах гарын авлага”. Багшийн ном. 5хх. (Намсрай, Лханям нарын хамт). УБ., 1998.
3	“Нээлттэй нийгэм, ардчилсан засаглалын нэвтэрхий толь зохиох” Дэлхийн банкны төсөлт ажилд судлаачдын баг удирдан оролцож, “Ардчилсан засаглал, нээлттэй нийгмийн нэр томъёоны тайлбар толь” 18 х.х. зохиож хэвлүүлсэн. УБ., 2005
3	Реализация социальной справедливости на современном этапе развития Монгольской Народной Республики. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата философских наук. М., 1990
4	Иргэний нийгэм ба ерөнхий боловсрол. Монголын нээлттэй нийгэм хүрээлэн (Соросын сан) захиалгаар. Үр дүн. 2 хх. УБ., 1999.
5	Гармония в феноменологии духовного, нравственного и политического миров. УБ., 2008. 60 стр. На правах рукописи. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора философских наук. УБ., 2008
6	“Орчин үеийн философийн мөн чанар, үндсэн чиглэлийн судалгаа” захиалгат төсөл. Үр дүн: Эдүгээгийн философи гэдэг ном 30 хх.
7	Оюун санаа, зан үйл ба улс төрийн ертөнцийн феномэнологи буюу өөрөө тодрох гоц чанарыг судлах. Захиалгат төсөл. 2005, Үр дүн нь нэг сэдэвт зохиол гурвыг хэвлүүлсэн
8	“Оюунлаг танин мэдэхүй” суурь судалгааны төслийг удирдан гүйцэтгэсэн. Үр дүн нь нэг сэдэвт ном 3, өгүүлэл 12 гаргасан
9	“Монгол улсад иргэний нийгэм цогцлон бүрэлдэх онол, арга зүйн үндэслэл”

	сэдэвт философийн суурь судалгаа. Нэг сэдэвт хамтын бүтээл 1, Өгүүлэл 6
10	“Этнофилософийн орчин үеийн шинжилгээ. Буриад угсаатны жишээн дээр” сэдэвт суурь судалгаа. Үр дүн: нэг сэдэвт ном 2.
11	“Тогтвортой хөгжлийн оюун санааны үндэс” сэдэвт философийн суурь судалгаа. Үр дүн: нэг сэдэвт бүтээл 3, өгүүлэл 5
12	“Өрнө дорнын философийн харьцуулсан (компаратив) судалгаа” сэдэвт суурь судалгааны төсөл. Үр дүн: “Орчлонгийн нууцыг тайлахуй” гэдэг нэг сэдэвт ном 17,5 хх.

Дөрөв

Эрдэм шинжилгээний ганц сэдэвт бүтээл

1	Батын Ч. Ган-Өлзий. Реализация социальной справедливости на современном этапе развития МНР. М., 1990. (8хх. Философийн ухааны дэд эрдэмтний зэрэг хамгаалсан иссертаци. Орос хэлээр). Удирдагч доктор, профессор Ковальчук А. С. Шүүмж өгсөн философийн шинжлэх ухааны доктор (Sc.D) Г. Д. Метелица, (Sc.D), Доктор (Ph.D) Д. Хавх,
2	Батын Ч. Ган-Өлзий. Эдүгээгийн философид эхлэн орохын хураангуй. Шүүмж өгсөн доктор (Ph.D) Г. Чулуунбаатар, Г. Лодой. 7хх. УБ., Монсудар, 2003.
3	Батын Ч. Ган-Өлзий. Улс төрийн ертөнцийн өөрийгөө нээн харуулах гоц чанарыг судлахуй. Шүүмж өгсөн академич С. Норовсамбуу, доктор (Sc.D) Г. Чулуунбаатар. 16 хх. УБ., 2006
4	Батын Ч. Ган-Өлзий. Оюуны ертөнцийн өөрийгөө үзүүлэх гоц чанарыг судлахуй. Шүүмж өгсөн доктор (Sc.D) Г. Чулуунбаатар, доктор (Ph.D) Г. Лодой. 8 хх. УБ., 2007.
5	Батын Ч. Ган-Өлзий. Эдүгээгийн философид эхлэн орохуй. Шүүмж өгсөн доктор (Sc.D) Г. Чулуунбаатар, доктор (Ph.D) Т. Нэмэхжаргал. 16 хх. УБ., Бэмби сан. 2007
6	Батын Ч. Ган-Өлзий. Оюун санаа, зан үйл ба улс төрийн ертөнцийн

	гоц чанарын шударга зохицол. Философийн шинжлэх ухааны докторын зэрэг хамгаалсан диссертаци. Шүүмж өгсөн академич Ж. Амарсанаа, УБ., доктор (Sc.D) Г. Чулуунбаатар. 2008. 230 х. гар бичмэлийн эрхтэй.
7	Ч. Ган-Өлзий. Гармония в феноменологии духовного, нравственного и политического миров. УБ., 2008. 4хх. Орос хэлээр.
8	Батын Ч. Ган-Өлзий. Зан үйлийн ертөнцийн гоц чанарыг судлахуй. (Эрдэм шинжилгээний нэг сэдэвт бүтээл), Шүүмж өгсөн академич Г. Лувсанцэрэн, доктор (Sc.D) Г. Чулуунбаатар. 10 хх. УБ., 2009
9	Батын Ч. Ган-Өлзий. Оюунлаг танин мэдэхүй. Шүүмж өгсөн академич Г. Чулуунбаатар, доктор (Ph.D) Б. Даш-Ёндон. 12хх. УБ., 2011
10	Батын Ч. Ган-Өлзий. Хүмүүнлэгийн гурван ертөнцийн гоц чанарыг судлахуйн чандмань эрдэнэ. Шүүмж өгсөн академич Г. Чулуунбаатар, доктор (Ph.D) Болд-Эрдэнэ. 41хх. УБ., 2011
11	Шударга ёсны эш онол. Шүүмж өгсөн академич Г. Чулуунбаатар, доктор (Ph.D) Болд-Эрдэнэ. 10 хх. УБ., 2011.
12	Батын Ч. Ган-Өлзий. Хүмүүний ахуйн өөрөө тодрох гоц чанар. Шүүмж өгсөн академич Г. Чулуунбаатар, доктор (Ph.D) Г. Лодой. 12 хх. УБ., 2012. (180 х)
13	Батын Ч. Ган-Өлзий. Эдүгээгийн философи. Ганц сэдэвт бүтээл. Шүүмж өгсөн академич Г. Чулуунбаатар, доктор (Ph.D) Г. Лодой. 32 хх. УБ., 2013
14	Батын Ч. Ган-Өлзий. Монгол хүний сэтгэлгээний өөрчлөлт, хөгжил. УБ., 2014. 12хх.
15	Батын Ч. Ган-Өлзий. Буриадын тухай: этнофилософийн судалбар. УБ., 2015. 9хх.
16	Батын Ч. Ган-Өлзий. Нийтийн хүрээний өөрөө тодрох гоц чанар. (Шүүмж өгсөн академич Г. Чулуунбаатар, шинжлэх ухааны доктор Д. Болд-Эрдэнэ) УБ., 2015. 10,5 хх.
17	Батын Ч. Ган-Өлзий. Шинжлэх ухааны философийн зарим асуудал.

	(Шүүмж өгсөн академич Д. Баатар, Г. Чулуунбаатар), УБ.: 2016.
18	Батын Ч. Ган-Өлзий. Монголын буриад ертөнц. () УБ., 2017. 9,3 хх
19	Батын Ч. Ган-Өлзий. Тогтвортой хөгжил: Оюуны ертөнцийн философи. (Шүүмж өгсөн академич Г. Чулуунбаатар. Доктор, профессор Г. Лодой), УБ., 2018. 8 хх
20	Батын Ч. Ган-Өлзий. Тогтвортой хөгжил: Нийгмийн шударга ёсны философи. (Шүүмж өгсөн академич Ж. Болдбаатар, Г. Чулуунбаатар), УБ.: 2019. 8хх.
21	Тогтвортой хөгжилд чиглэсэн үйлийн боловсролын философи. (Шүүмж өгсөн академич Б. Жадамба, Г. Чулуунбаатар), УБ., 2019. 8хх.
22	Орчлонгийн нууцыг тайлахуй. Шүүмж өгсөн академич Х. Намсрай, академич Г. Чулуунбаатар, УБ., 2020. 18 хх.

Тав. Сурах бичиг, толь

1. Түүхийн материализм. Их дээд сургуульд үзэх сурах бичиг. Хамтын бүтээл. Редактор С. Норовсамбуу
2. Философийн толь. Редактор академич Г. Лувсанцэрэн. УБ., 1989
3. Нийгэм судлал. ЕБС-ийн сурах бичиг. (Намсрай, Лханям нарын хамт). 14хх. УБ., 1998.
4. Нийгэм судлалын хичээлийг заах гарын авлага. Багшийн ном. 5хх. (Намсрай, Лханям нарын хамт). УБ., 1998.
5. Ардчилсан засаглал, нээлттэй нийгмийн нэр томъёоны тайлбар толь. УБ., 2006
6. Эдүгээгийн философид эхлэн орохуй. Сурах бичиг. Нэмж засварласан хоёрдахь хэвлэл. 12 хх. УБ., 2007

Зургаа. Хамтын бүтээл, бүлэг, зүйл

1. Марксист философи ба дидактик. УБ., 1981
2. Маоизмын харгис мөн чанарыг шүүмжлэх нь. УБ., 1983
3. МАХН-ын нийгмийн бодлого. //МАХН-ын нийгмийн бодлого гэдэг нэг сэдэвт номын бүлэг. 1хх. УБ., 1985.
4. Социализмын үеийн зөрчлийн тухай асуудалд. 0,5 хх. (НДС-ийн эрдэм шинжилгээний бичиг. №19). УБ., 1986.
5. Социально- политические проблемы перестройки социализма. М., 1989. К вопросу обновления методологии изучения проблем справедливости. 1хх. (орос хэлээр).
6. Монголчуудын оюун санааны дархлаажуулалт. –Удирдлагын хөгжлийн институтээс хэрэгжүүлсэн төслийн судалгааны дүн” хэмээх номонд. 1хх. УБ., 1996.
7. Улс төрийн үүрэг, зорилго. Нийгэм судлал. ЕБС-ийн сурах бичиг. (Намсрай, Лханям нарын хамт) гэдэг номд. 14хх. УБ., 1998.
8. Нийгэм судлал. Багшийн ном. Улс төрийн үүрэг, зорилго бүлгийг заах аргачлал. 5хх. (Намсрай, Лханям нарын хамт) гэдэг номд. УБ., 1998.
9. Ардчилсан засаглал, нээлттэй нийгмийн нэр томъёоны тайлбар толь. Хамтын бүтээлд нэг бүлэг. УБ., 2006
10. Globalization and Social transformation in the Developing Countries. Bimbu-Sen Press. 2007
11. Ёс зүйн ухамсрын өөрчлөлт. –Монголын нийгмийн өөрчлөлт. УБ., 2008. гэдэг номд
12. The influence of Buddhist values for intellectual harmony in Mongolian civilization. [\East](#) Asian Civilization and Buddhism гэдэг номд
13. Постмодернист философийн үзэл санаа. УБ., 2011. Постмодерн сургаалыг Хабермас эргэцүүлэн шүүмжилсэн нь.
14. Танин мэдэхүйн философи. УБ., 2011. Селье, Поварнин, Ильин нарын философи.
15. Нийгмийн шударга ёсны онол гэдэг номыг доктор Т. Гандийн хамт бичив. 12хх. УБ., 2012.

16. Монгол дахь иргэний нийгмийн судалгааны философи арга зүйн асуудал. –Монгол дахь иргэний нийгмийн төлөвшил. Эрдэм шинжилгээний бага хурлын илтгэлийн эмхтгэл. УБ., 2013.
17. Компаративистский подход к единству и разнообразию научного и традиционного мировоззрений (по материалам культуры Запада и Востока). Улан-Үдэ. 2013
18. Ёс зүйн философийн өөрчлөлт. –Монголын нийгмийн өөрчлөлт. Нэмж засварласан хэвлэл. УБ., 2013. гэдэг номд
19. Монгол улс дахь иргэний нийгмийг судлах философи, арга зүйн асуудал. Монгол дахь иргэний нийгмийн төлөвшлийн философи, улс төр, эрх зүйн асуудал гэдэг номын зүйл. УБ., 2013 номд
20. Орчлон дахь матери, орон ба хугацаа. М. П. Хваны хамт. –Ертөнцийн шинжлэх ухааны дүр зургийн өөрчлөлт ба философи. хэмээх эмхтгэлд. УБ., 2014
21. Монголын буддын судлалын орчин үеийн асуудал. УБ., 2015
22. Оюуны соёлын суурь онтологийн хөгжлийг тогтворжуулах нөлөө. Тогтвортой хөгжил: оюуны соёл. УБ., 2017
23. Хүмүүний ертөнц ба тогтвортой хөгжил. УБ., 2018
24. Олон соёлын хүрээнд экологи, шударга ёс, энх тайвны үйлсэд хамтран ажиллах философи. УБ., 2018
25. Тогтвортой хөгжилд чиглэсэн үйлийн боловсролын философи. УБ., 2019. Доктор Г. Уянгатай хамт
26. Судар бичгийн хүрээлэнгийн жинхэнэ гишүүн, зөвлөх агсан дооромбо З. Гэлэгжамцын оюуны соёлын үйл ажиллагааны тухай. //XX зууны монгол утга соёлын өв. УБ., 2020 гэдэг номд
27. Академич С. Норовсамбуугийн шинжлэх ухааны докторын зэрэг горилсон диссертацийн судалгааны дизайны орчин үеийн ач холбогдол. //С. Норовсамбуугийн мэндэлсний 90 жилийн ойн эмхтгэлд
28. Монголын философичдын өв. Монгол дахь нийгэм, хүмүүнлэгийн сургалт судалгааны нэн шинэ түүхийн асуудал. УБ., 2020

Долоо.

Эрдэм шинжилгээ, судалгааны өгүүлэл

1. К вопросу о гармоническом характере противоречий при социализме.
//Оюутны эрдэм шинжилгээний хурлын эмхтгэл. Будапешт. 1976
2. Хөдөөгийн иргэдийн оюуны соёлыг хөгжүүлэх асуудалд. “Үнэн” сонин. 1981. 05. 24 № 96.
3. “Эв хамт намын тунхаг” ба орчин үе. “Үнэн” сонин. 1982. 05. 24 (доцент Р. Нансалын хамт).
4. Шинжлэх ухааны коммунизмыг Маоизм гуйвуулж байгаа нь. Маоизмын харгис мөн чанарыг шүүмжлэх нь товхимолд. УБ.,1982
5. “Социализмын оюуны соёлын тухай Марксын сургаал” К. Маркс ба нийгмийн ухааны арга зүйн асуудал гэдэг номд УБ., 1983
6. Залуучуудын гоо зүйн хүмүүжил. –“Залуу үе” сэтгүүл. 1984 оны №1
7. Залуучуудын ёс зүйн хүмүүжил. –“Залуу үе” сэтгүүл. 1984. № 2.
8. Залуучуудын хамтач хүмүүжил.-“Залуу үе” сэтгүүл. 1984 оны №3
9. Залуучуудын оюуны соёл. “Залуу үе” сэтгүүл. 1985 оны № 1
10. Социализмын үеийн зөрчлийн асуудалд. НДС-ийн эрдэм шинжилгээний бичиг. 1985. № 18
11. Развитие духовной культуры МНР на современном этапе совершенствования социализма. НДС-ийн эрдэм шинжилгээний бичиг. 1986. № 19
12. Нийгэм-ангийн бүтцийг боловсронгуй болгох асуудал. НДС-ийн Эрдэм шинжилгээний бичиг. 1987. № 20
13. К вопросу обновления методологии изучения проблем справедливости.
// Научный журнал АОН при ЦК КПСС. Москва. 1989.
14. Политика как решающий фактор утверждения социальной справедливости. -“Социально- политические проблемы перестройки социализма” гэдэг номонд. М.,1990

15. Өөрчлөн байгуулалтын философи. //Бодлын солбицол сонин. 1990 оны № 4 (1990. 02. 18)
16. Улс төрийн харилцааны өөрчлөлт, шинэчлэлийн диалектик. “Үнэн” сонин, 1991.3.8, #47.
17. Эдийн засгийн хөгжлийн философи. –“Бодрол бясалгал” сэтгүүл, 1991,#3.
18. Оюун санааны өөрчлөлтийн философи. –“Бодрол бясалгал” сэтгүүл. 1991, #4.
19. Монгол удмын онол, үзлээ уламжилъя. “Үнэн” сонин. 1992. 02. 14, № 16
20. Монгол суртахуунаа өвлөө. –“Бодлын солбицол” сонин. 1992.04.16-22, № 14
21. Хичээх ёсны сэтгэлгээ, ёс суртахууны уламжлал. “Нийслэлийн сонин бичиг”. 1991.08.16, №28
22. Төрөлх дэлхийгээ хамгаалах нь “Онон хатан ижий”-г хайрлахаас эхтэй. –Зүүн хойт Ази, Номхон далайн орнуудын залуучуудын “Унаган байгал” симпозиумд тавьсан илтгэл. Тэрэлж. 1994
23. “Төр ба сүм хийдийн түншлэл”. Монголчуудын соёл иргэншилд буддын шашин зонхилох үүрэгтэй тухай эрх зүйн үндсийг боловсруулж, “Төр сүм хийдийн харилцааны тухай” Монгол улсын хуулинд оруулж, Үндсэн хуулийн Цэцэд уг заалтыг хамгаалан баталгаажуулж хэлсэн үг. УБ., 1994.
24. Нүүдэлчдийн сэтгэлгээний уламжлалын тухай асуудалд. Бодрол бясалгал сэтгүүл. 1995. 1-2.
25. “Ой бол зөвхөн байгалийн баялаг биш бас ан амьтны орон гэр мөн” – “Байгаль хамгаалах нь нийтийн үйлс мөн” гэдэг үндэсний семинарт – Ойн тухай Монгол улсын хуулийн төсөл боловсруулах ажлын хэсгийн ахлагчийн тавьсан илтгэл. 1995
26. Тогтвортой байдлын оюун санааны үндэс. //Тусгал. УИХ-ын товхимол. 1998. № 3
27. Роль мифологии в формировании философского мировоззрения бурят-монголов. Улымжиевские чтения –П. Улан-Үдэ. 2006

28. “Иргэний нийгэм ба ерөнхий боловсролын сургууль”. Гэгээрлийн яам, Нээлттэй нийгэм хүрээлэнгийн Монгол дахь салбарын хамтран зохиосон онол, практикийн бага хурлын эмхтгэл. 1998
29. “Иргэний нийгэм ба ерөнхий боловсрол” судалгааны өгүүлэл. “Ил Товчоо” сонины 1998 оны 16-д
30. “Улс төрийн тогтвортой байдал” –Улс төрийн боловсрол сэтгүүлийн 2000 оны №2-т
31. Төв үзлийн феноменологи. –Европын хүмүүнлэгийн Их сургуулийн зуны сургалтын семинарт
32. Phanomenologische Methode der Philosophie “Schunjata”. Минск, журнал “Топос”, Изд-во ЕГУ, 2002.
33. Үндэсний оюун санааг судлах арга зүйн асуудалд. –Философи, эрхийн судлал. XX боть. 2006.
34. Улс төрийн ертөнцөд хэв заншлын эзлэх байр суурийн тухай асуудалд. Философи, эрх зүйн судлал. XX1 боть. 2006.
35. Ардчилсан засаглал, нээлттэй нийгмийн нэр томъёоны тайлбар толь. Хамтын бүтээл. УБ., 2006
36. “Нээлттэй нийгэм ба боловсрол” 2.0 хх. Ардчилсан засаглал, нээлттэй нийгмийн нэр томъёоны тайлбар толь. Хамтын бүтээлд бүлэг. УБ., 2006
37. “Ардчилсан засаглал ба эрх чөлөө” 3.0 хх. Ардчилсан засаглал, нээлттэй нийгмийн нэр томъёоны тайлбар толь. Хамтын бүтээлд нэг бүлэг. УБ., 2006
38. Улс төрийн тогтолцоо. 1.0 хх. Ардчилсан засаглал, нээлттэй нийгмийн нэр томъёоны тайлбар толь. Хамтын бүтээлд нэг бүлэг. УБ., 2006
39. Монгол дахь хүний эрхийн хэрэгжилт: Иргэний ба улс төрийн эрх. Эдийн засгийн болон нийгмийн эрх. Ардчилсан засаглалын шалгуур үзүүлэлт: Монгол дахь засаглалын төлөв байдал, үнэлгээ гэдэг судалгааны бүтээлд. УБ., 2006
40. Civil and Political Rights. in v. Democratic governance. In Assessing the state of governance in Mongolia. Доха., 2006.

41. Компаратив философи ба Жүгдэр багш. –“Философи, эрх зүйн судлал” цувралд өгүүлэл. Философи, эрхийн судлал.2007. № 22. 0.3 хх.
42. Ёс суртахууны ухамсрын өөрчлөлт. Монголын нийгмийн өөрчлөлт. УБ., 2007. 0.5 хх.
43. Феномен ба хоосон чанар хэмээх ойлголтуудын утгыг харьцуулан судлах асуудалд. (Эрдэм шинжилгээний өгүүлэл) –Философи эрхийн судлал. XXIII боть. УБ., 2008
44. Даяаршил ба үлэмж соёлын философи. Олон улсын эрдэм шинжилгээний хуралд хэлсэн үг. International Relations Among Developing Countries. БНХАУ. Дунь Янь. 2008.
45. Монголын буддизм дэх оюун сэтгэхүйн зохицлын асуудал. –“Философи, социологи, эрх зүйн судлал”, УБ., 2009. № 24, 0,5 х
46. The influence of Buddhist values for intellectual harmony in Mongolian civilization. [\East](#) Asian Civilization and Buddhism. Олон улсын эрдэм шинжилгээний хуралд хэлсэн үг. УБ. 2009
47. “Хэл ба соёлын онтологи тайлбарлалд Ю. Хабермасын малтсоёлын судалгааны ач холбогдол”. Докторант Б. Пүрэвсүрэнгийн диссертацид зориулсан шүүмж. 2009.
48. Домог зүйн өөрийгөө үзүүлэх гоц чанарыг судлахуй. –“Философи, социологи, эрх зүйн судлал”, УБ., 2010. № 25
49. Философийн герменевтикийн дидактик ач холбогдол. МУБИС-ийн – “Философи, эрх зүйн боловсрол” сэтгүүлийн 2010 оны № 1
50. Дискурс соучастия и трансцендентально-прагматический аргумент. “Буддизм в истории и культуре бурятского народа” хуралд хэлсэн үг. Улан-Үдэ.2010
51. Философийн шинжлэх ухааны тулгамдсан асуудал. \ Philosophy: “Theory and Practice”. The international scientific conference. -гэдэг номд
52. Философийн боловсролын мөн чанар. МУБИС-ийн 60 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний бага хурлын материал. 2011.
53. Философид хэрхэн шинэ санаа оруулах вэ? –Академич Содномжамцын Норовсамбуу. УБ., 2010 гэдэг номд.

54. Эрдэмтний бие хүний хэв маяг. Шинжлэх ухаан амьдрал. Сэтгүүл. 2011. № 3 (317)
55. Нүүдэлчдийн философийн экорелятив шинж чанарын тухай асуудалд. Эрдмийн ертөнц сэтгүүл. 2011. №2. (05)
56. Тоглоомын феномэнологи. Философи эрх зүйн боловсрол гэдэг эрдэм шинжилгээний бичиг. 2011. № 3
57. Шударга ёсыг судлах философийн арга зүй. Философи эрх зүйн судлал. ХХҮІ боть. 2011
58. Philosophy of Law: the Evolution of Analytic Paradigm. International Relations Among Developing Countries. China. Tcin Dao. 2011.
59. Соёлын феномэнологи. Философи эрх зүйн судлал. ХХҮІІ боть. УБ., 2012.
60. Философийн компаратив судалгааны онцлог. –Монгол дахь философийн сургалт, судалгааны өнөөгийн байдал, цаашдын зорилт гэдэг номд
61. К проблеме эпистемологического релятивизма в философских мышлениях кочевников монголов центральной Азии. Улан-Үдэ. 2012
62. Эрхэмсэг оршихуй. Философи эрх зүйн боловсрол гэдэг эрдэм шинжилгээний бичиг. 2012. № 5
63. Монголчуудын философи сэтгэлгээний уламжлалт онцлог. Философи, эрхийн судлал. ХХІХ боть. УБ., 2014
64. “Хоосон чанарын феномэнологи” гэдэг судалгааны өгүүлэл. МУБИС-ийн “Философи, эрхийн боловсрол” сэтгүүлийн 2015 оны № 24
65. “Философи сэтгэлгээний хөгжил” өгүүлэл. “Онолын сэтгүүл”-ийн 2015 оны № 1
66. Буддын төв үзлийн “хоосон чанар”-ын мэдэгдэхүйн ухааны тайлал. 10 х. –Монголын буддын судлалын орчин үеийн асуудал гэдэг номд. 2015
67. Нийтийн хүрээг судлах философийн арга зүй. Философи эрхийн судлал. 2015.№ ХХХ боть
68. “Хэтчавхдасны онолын феномэнологи”. Философи эрхийн судлал. 2015. ХХХІ боть

69. “Хэл, соёлын дархлааны оюуны суурь үндэс” гэдэг өгүүлэл “Үндэсний хэл, соёлын дархлаа” сэдэвт номонд 2016. УБ.,
70. **“Нэгэн цогц чанар (singularity)-ын мэдэгдэхүүний билиг”** гэдэг өгүүллийг “ШУА-ийн мэдээ” онлайн сэтгүүлд хэвлүүлэв.
71. “Хаосын тайлал зүйн мэдэгдэхүүний билиг” сэдвээр судалгааны өгүүлэл бичиж, МУИС-ын эрдэм шинжилгээний “Философи, шашин судлал” сэтгүүлд хэвлүүлэв.
72. “Шинжлэх ухаан ба мухар сүсгийн хор уршиг” гэдэг өгүүлэл “Шинжлэх ухаан амьдрал” сэтгүүлийн 2017 оны № 1-д
73. “Монголын мадхьямака судлалд тохиолддог зарим саад бэрхшээлийн тухай” //Академич Ч. Жүгдэр ба монголын гүн ухаан, нийгэм-улс төрийн сэтгэлгээний түүх гэдэг номд УБ., 2017
74. З. Агваанбалдан ба Буддын феномэнологи орчин үед. Их философич З. Агваанбалдангийн мэндэлсний 220 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хурлын эмхтгэл. УБ., 2017
75. “Тогтвортой хөгжлийн оюуны соёлын суурь онтологи: Хайдэггерийн тайлал” -Дэлхийн философийн өдөрт зориулсан “Тогтвортой хөгжил: оюуны соёлын үндэс” сэдэвт эрдэм шинжилгээний хурлын эмхтгэлд. 2017
76. “Зохист аялгууны суурь онтологийн тайлал” хэмээх онтологийн судалгааны өгүүлэл МУБИС-ийн Нийгэм Хүмүүнлэгийн ухааны Сургуулийн “Монгол судлалын чуулган № 24 (59)-д нийтлүүлэв. 8х. 2018.
77. “Сүнсний тухай философийн ойлголт” гэдэг өгүүлэл “Шинжлэх ухаан амьдрал” сэтгүүлийн 2018 оны 2-р т нийтлүүлэв.
78. Угсаатны уламжлалт өв, соёл тогтвортой хөгжлийн гол шалгуур үзүүлэлт болох нь”. Монгол туургатны уламжлал, соёл ба тогтвортой хөгжил” сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлын эмхтгэл. 2018
79. Хүмүүний ахуйн тогтвортой төлөв. Тогтвортой хөгжил: хүмүүний ертөнцийн философи гэдэг номд. УБ., 2018

80. Байгалийн экологи ба хөгжил шүтэн барилдахуйн үндсэн зүй тогтол. Тогтвортой хөгжил: экологийн философи гэдэг эмхтгэлд. УБ., 2018
81. “Мадхьямака ба квант физик”. Философи,эрхийн судлал. XXXIII боть. 2018
82. “Экологи, шударга ёс ба энх тайвны үйлсэд гарч буй хямралт асуудлаар хамтран оролцох дискурс”. Дэлхийн философчдын өдөрт зориулсан эрдэм гинжилгээний хурлын эмхтгэл. 2018
83. **“К проблеме основных концепций справедливости в свете теоретического дискурса трансквиализационного взаимодействия различных культур и традиций”** сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлын эмхэтгэлд. БНХАУ. Чиндао. 1919.
84. **Хөгжмийн сэтгэлгээний ахуй ёсны үндэслэл.** 10х, СУИС, соёл урлаг судлалын хүрээлэнгийн “Монголын соёл, урлаг судлал” гэдэг эрдэм шинжилгээний цувралын XXXIII. X. 109-116.
85. **“Йогачара ба квант физик”.** Философи,эрхийн судлал. XXXIV боть. 2019
86. **Хэт тэгш хэмийн мэдэгдэхүүний билиг.** // Философи,эрхийн судлал. XXXV боть. 2020
87. **Тогтвортой хөгжилд шинжлэх ухаан, технологийн үүрэг.**
88. **Хөгжлийг тогтворжуулахад шүтлэгийн мэдлэг (сүнс)-ийн үүрэг.** // Тогтвортой хөгжил: цахим шилжилт хамтын бүтээлд. 2020
89. **Технологийн метафизик ба цахим ертөнц.** Дэлхийн философийн өдөрт зориулсан өгүүлэл
90. **“К проблеме формирования духовной культуры Монголов”** СССР ба СНГ-ийн орнуудад төгсөгчдийн Нийгэмлэгээс Францын Ницца хотод 2020 оны есдүгээр сарын 20-30 –нд зохиосон **“Человек творческий”** сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хуралд илгээсэн өгүүлэл

Найм.

Эрдэм шинжилгээний хурлын илтгэл, хуралд хэлсэн үг

1. К проблеме противоречий при социализме. Международная научная конференция студентов социалистических стран. Будапешт. 1976
2. БНМАУ-ын нийгмийн бүтэцийг судлахад социологийн үүрэг. “МАХН-ын бодлого ба нийгмийн хөгжил” МУИС-ийн эрдэм шинжилгээний хуралд хэлсэн үг. Дэд эрдэмтэн Н. Хавхын хамт. 1979.
3. “К. Марксын “Эдийн засаг философийн гар бичмэл” зохиол дахь Азийн үйлдвэрлэлийн аргын тухай үзэл санааны ач холбогдол”. Социалист орнуудын КНДС-ийн философич эрдэмтдийн эрдэм шинжилгээний бага хуралд хэлсэн үг. Дэд эрдэмтэн Ж. Чунагсүрэнгийн хамт УБ., 1981
4. Социализмын оюуны соёлын тухай Марксын сургаал. К. Маркс ба нийгмийн ухааны арга зүйн асуудал сэдэвт онолын хуралд хэлсэн үг. УБ., 1983
5. К вопросу обновления учебника “Теория научного коммунизма”. МУИС-ын шинжлэх ухааны коммунизмын тэнхмийн эрдэм шинжилгээний хуралд Доктор, профессор Ермолаев А. А. –ийн хамт илтгэл хэлэлцүүлэв. УБ., 1985.
6. “Социалист байгуулалтанд оюун санааны хүчин зүйлийн роль. Социалист байгуулалт ба хүний хүчин зүйл сэдэвт эрдэм шинжилгээний хуралд үг хэлэв. 1987
7. К вопросу обновления методологии изучения проблем справедливости. В кн. “Социально- политические проблемы перестройки социализма”. М., 1989
8. Перестройка теории социальной справедливости. Вступление на международный конференции по теме “Человеческое лицо социализма” в АОН при ЦК КПСС. Май 1990 г.

9. “The role of young generation in protection of wild nature. Зүүн хойт Ази, Номхон далайн орнуудын залуучуудын “Wild Nature” симпозиумд тавьсан илтгэл. Тэрэлж. 1994
10. “Шударга ёс ба үнэн” Шинжээч XXI сургуулиас зохион байгуулсан “Нийгмийн хөгжлийн онолын асуудлууд” эрдэм шинжилгээний хуралд хэлсэн үг
11. “Иргэний нийгэм ба ерөнхий боловсролын сургууль” Гэгээрлийн яам, Нээлттэй нийгэм хүрээлэнгийн Монгол дахь салбарын хамтран зохиосон онол, практикийн бага хуралд тавьсан илтгэл. 1998
12. “Улс төрийн тогтвортой байдал” Их засаг их сургуулийн оны эрдэм шинжилгээний хуралд тавьсан илтгэл. 1998
13. Phenomenologische Methode der Philosophie “Schunjata”. –Зуны сургуулийн семинарт хэлсэн үг. Минск, 2002.
14. Философид хэрхэн шинэ санаа оруулах вэ? –Академич Содномжамцын Норовсамбуугийн 80 насны ойд зориулсан хуралд хэлсэн үг. УБ., 2010
15. Citizenship, Law and Rights. Democratic governance indicators: Assessing the State of governance in Mongolia. 2006. Doha.
16. “Глобализация и идея Ю. Хабермаса о мультикультуре”. Олон улсын эрдэм шинжилгээний хуралд хэлсэн үг. International Relations Among Developing Countries. БНХАУ. Дунь Янь. 2008.
17. “Шинэ зууны эхэнд философид гарч буй өөрчлөлт, гол хандлага”. Философи, социологи эрхийн хүрээлэнгийн 35 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хуралд тавьсан илтгэл. 2007
18. Удирдлагын академиас зохион байгуулсан “[East](#) Asian Civilization and Buddhism” сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хуралд “Features of Mongolian Buddhism” гэдэг үг хэлсэн. 2010. 08. 24
19. Философийн шинжлэх ухааны тулгамдсан асуудал. \ Philosophy: “Theory and Practice”. The international scientific conference. Улаанбаатар. 2010.

20. “Философийн боловсролын мөн чанар”. МУБИС-ийн 60 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний бага хуралд тавьсан үндсэн илтгэл. УБ., 2011
21. О экорелятивистском характере философии степных кочевников. Международная научная конференция. ИСТ при УНТ Монголии. Улаанбаатар. 2011
22. “Хүний улс төрийн эрхийн хэрэгжилтэнд тулгарч буй бэрхшээл” сэдвээр үг хэлэв. Ардчилсан засаглалын туршлага: боломж ба сорилт. Олон улсын эрдэм шинжилгээний бага хурал. Улаанбаатар. 2011
23. Компаратив философийн судалгааны онцлог. –Монгол дахь философийн сургалт, судалгааны өнөөгийн байдал, цаашдын зорилт сэдэвт эрдэм шинжилгээний хуралд тавьсан илтгэл. УБ., 2012.05.11
24. Олон хэмжээст ертөнцийн тухай Буддын философийн үзэл санаа ба квант онол. –“Майдарын эрин: нийгмийн хөгжлийн чиг хандлага” сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлын дугуй ширээний ярилцлагад хэлсэн үг
25. К проблеме эпистемологического релятивизма в философских мышлениях кочевников монголов центральной Азии. Вступление в Улан-Уде. 2012. 09. 22.
26. Иргэний нийгмийн судалгааны философи арга зүйн асуудал. Эрдэм шинжилгээний хуралд тавьсан илтгэл. (Академич Г. Чулуунбаатарын хамт). УБ., 2012
27. “Монгол судлалын өнөөгийн байдал, хэтийн төлөв, асуудал, шийдэл” сэдэвт хэлэлцүүлэгт “Монголын философийн уламжлалыг өрнө дорнын сэтгэлгээний компаратив аргаар судлахын давуу тал” сэдвээр үг хэлэв. УБ., 2013
28. Орчлон дахь матери, орон ба хугацаа. –Ертөнцийн шинжлэх ухааны дүр зургийн өөрчлөлт ба философи. Симпозиумд тавьсан илтгэл. УБ., 2013. (Доктор, профессор М. П. Хваны хамт)

- 29.Философи, эрхийн хүрээлэнгийн 40 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хуралд “Өрнө дорнын философийг хөрьцуулан судлах арга зүйн асуудалд” сэдвээр үг хэлэв.
- 30.“Хэл, соёлын дархлааны оюуны суурь үндэс” гэдэг сэдвээр Тагнуулын академиас зохион байгуулсан “Үндэсний хэл, соёлын дархлаа” эрдэм шинжилгээний хуралд тавьсан илтгэл. 2016. УБ.,
- 31.“Үндсэн хуульт ёсны хөгжил ба үндэсний зөвшилцөл” сэдэвт эрдэм шинжилгээний хуралд “Үндсэн хуулинд “нийтийн эрх ашгийг тодорхойлон оруулах тухай” сэдвээр үг хэлэв. 2017
- 32.“Монголын мадхьямака судлалд тохиолддог зарим саад бэрхшээлийн тухай”. //Академич Ч. Жүгдэрийн 90 насны ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хуралд тавьсан илтгэл. 2017
- 33.Зава Дамдин гавжийн 150 насны ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хуралд “Дооромбо Гэлэгжамцын шинжлэх ухааны үйл ажиллагаанд холбогдох нэгэн зургийн тухай” үг хэлэв
- 34.3. Агваанбалдан ба Буддын феномэнологи орчин үед. Их философич 3. Агваанбалдангийн мэндэлсний 220 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хуралд илтгэл. 2017
- 35.Тогтвортой хөгжлийн оюуны соёлын суурь онтологи. Дэлхийн философийн өдөрт зориулсан “Тогтвортой хөгжил: оюуны соёлын үндэс” сэдэвт эрдэм шинжилгээний хуралд тавьсан илтгэл
- 36.МУБИС-ийн “Боловсролын үнэлэмж” сэдэвт эрпэм шинжилгээний хуралд “Зан үйлийн төлөвшил: ухаарал ба сэтгэлийн шүтэлцээ” сэдвээр үг хэлэв
- 37.“Соёлын дархлааны суурь онтологийн үндэслэл”. “Соёлын адилцал ба ялгаа” сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хуралд хэлсэн үг. УБ., МУБИС. 2018. 03. 14
- 38.“Есөн ухаан” ТББ-аас МУИС-д зохион байгуулсан Нийгэм ба байгалийн шинжлэх ухааны тулгамдсан асуудал сэдэвт хэлэлцүүлэгт “Шинжлэх ухааны философийн зарим асуудал” сэдвээр үг хэлэв. 2018. 03. 24

39. Угсаатны уламжлалт өв, соёл тогтвортой хөгжлийн гол шалгуур үзүүлэлт болох нь” гэдэг илтгэл “Монгол туургатны уламжлал, соёл ба тогтвортой хөгжил” сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хуралд тавив. 2018
40. Хүмүүний ахуйн тогтвортой төлөв. “Тогтвортой хөгжил: хүмүүний ертөнцийн философи” гэдэг эрдэм шинжилгээний хуралд хэлсэн үг. УБ., 2018
41. Байгалийн экологи ба хөгжил шүтэн барилдахуйн үндсэн зүй тогтол. “Тогтвортой хөгжил: экологийн философи” сэдэвт эрдэм шинжилгээний хуралд тавьсан илтгэл. УБ., 2018
42. Олон соёлын хүрээнд шударга ёсны хямралын асуудлыг хамтран ярилцах дискурс. 2018
43. “Судар бичгийн хүрээлэнгийн жинхэнэ гишүүн Гэлэгжамц-150” эрдэм шинжилгээний хуралд “Дооромбо Гэлэгжамцын боловсрол, сурган хүмүүжүүлэх үйл ажиллагаа” гэдэг сэдэвт илтгэл тавьсан. 2019
44. “К проблеме мультикультурной справедливости в свете теоретического дискурса трансцивилизационного взаимодействия различных культур и традиций” гэдэг сэдвээр илтгэл бэлтгэж, Монгол-Хятад-Оросын хамтарсан байнгын семинар(workshop)-г.
45. “Тогтвортой хөгжлийн 16 дахь зорилтын хэрэгжилт” уулзалт ярилцлагад оролцож **“Мэдээлэл олж авах олон нийтийн эрх чөлөө ба боловсрол”** сэдвээр үг хэлэв. НҮБын Төв байр. 2019. 03. 19
46. **“On the problem of basic concepts of justice in the light of the theoretical discourse of trans-civilization borrowing of different cultures and traditions”** сэдвээр олон улсын эрдэм шинжилгээний хуралд илтгэл илгээв. БНХАУ. Чиндао. 1919
47. “Буриадын “Ёохор” хатарын судалгаа” олон улсын эрдэм шинжилгээний бага хуралд **“Духовные основы бурятского**

хоровода “Ёохор” сэдвээр илтгэл тавив. Хэнтий аймаг. Батширээт сум., 1919. 07. 16

48. **“Онтологийн эргэлт ба шинжлэх ухаанч философи”** // Их дээд сургуулийн философийн багш нарын дидактикийн семинарт хэлсэн үг.

49. Академич С. Норовсамбуугийн философийн шинжлэх ухааны докторын зэрэг хамгаалсан **“ФИЛОСОФСКО-СОЦИОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ НЕКАПИТАЛИСТИЧЕСКОГО ПУТИ РАЗВИТИЯ”** (Теория, методология, проблематика) сэдэвт диссертацийн судалгааны дизайны өнөөдрийн ач холбогдол. С. Норовсамбуугийн 90 насны ой таширласны хуралд хэлсэн үг

50. **“Философийг шинжлэх ухаанч болгох асуудалд”** // Философийн судалгааны арга зүйн семинарт хэлсэн үг.

Ес.

Гадаадад хэвлэгдсэн өгүүлэл, хэлсэн үг

1. К проблеме противоречий при социализме. Международная научная конференция студентов социалистических стран. Будапешт. 1976
2. К вопросу обновления методологии изучения проблем справедливости. Вступление на международной конференции. Москва. 1989.
3. Политика как решающий фактор утверждения социальной справедливости. -“Социально- политические проблемы перестройки социализма” гэдэг номонд. М.,1990
4. К вопросу бурятской культуры в суперэтнической традиции монголов. Улан-Үдэ. 1993
5. “The role of young generation in protection of wild nature”. Зүүн хойт Ази, Номхон далайн орнуудын залуучуудын “Wild Nature” симпозиумд тавьсан илтгэл. Тэрэлж. 1994
6. Принципы гармонии в науке о духе. Культура и методология науки. - М.: Изд. РУДН, 1993
7. Phanomenologische Methode der Philosophie “Schunjata”. –Зуны сургуулийн семинарт хэлсэн үг. Минск, 2002
8. Роль мифологии в формировании философского мышления бурят-монголов. Улымжиевские чтения –II. Улан-Үдэ. 2006
9. Citizenship, Law and Rights. Democratic governance indicators: Assessing the State of governance in Mongolia. 2007. Doha.
10. “Глобализация и идея Ю. Хабермаса о мультикультуре”. Олон улсын эрдэм шинжилгээний хуралд хэлсэн үг. International Relations Among Developing Countries. БНХАУ. Дунь Янь. 2008.
11. The influence of Buddhist values for intellectual harmony in Mongolian civilization. [East](#) Asian Civilization and Buddhism. S.2009
12. О экорелятивистском характере философии степных кочевников. Международная научная конференция. ИСТ при УНТ Монголии. Улан-Үдэ. 2011

13. Philosophy of Law: the Evolution of Analytic Paradigm. International Relations Among Developing Countries. China. Tsin Dao. 2011.
14. К проблеме эпистемологического релятивизма в философских мышлениях кочевников монголов центральной Азии. Удан-Үдэ. 2012.
15. The public sphere in the Developing Countries. China. Tsin Dao. 2013.
16. Phenomenology of the superstring theory. Ученые записи ВГУ-та. г. Улан-Үдэ. 2014
17. “Актуальные проблемы мультикультурной справедливости в свете теоретического дискурса трансквилизационного взаимодействия различных культур и традиций” гэдэг хамтын бүтээлд. Улан-Үдэ. 2015
18. “On the problem of basic concepts of justice in the light of the theoretical discourse of trans-civilization borrowing of different cultures and traditions” сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлын эмхтгэлд. БНХАУ. Чиндао. 1919. 08. 16
19. СССР ба СНГ-ийн орнуудад төгсөгчдийн Нийгэмлэгээс зохион байгуулж байгаа Францын Ницца хотод 2020 оны есдүгээр сарын 20-30 –нд зохиогдох **“Человек творческий”** сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хуралд **“К проблеме формирования духовной культуры Монголов”** гэдэг судалгааны өгүүлэл бичиж онлайнаар илгээв.

Арав.

**Удирдаж, зөвлөж, шүүмжилж хамгаалуулсан докторын диссертаци
ба магистрын ажил**

1. ОХУ-ын Санкт-Петербургийн Политехникийн Их Сургуулийн философийн тэнхмийн доктор Жимбеева С. И. Ертөнцийг үзэх шинжлэх ухааны болон уламжлалт олон хэв маяг ба нэгдлийн харьцуулсан шинжилгээ. (Өрнө-дорнын соёлын материал дээр) сэдэвт шинжлэх ухааны доктор(Sc.D)-ын зэрэг хамгаалах диссертацийн зөвлөх. 2016.
2. Доктор (Ph.D) Дамбын Гантөмөр. “Аялал жуулчлалын нийгэм-соёлын шинжилгээ” сэдэвт шинжлэх ухааны доктор (Sc.D)-ын зэрэг горилсон диссертацийн зөвлөхөөр ажилласан. 2020.
3. Доктор Ж. Цэзэн. Монгол судар номын “гарчиг зүйн” тогтолцоо (XII-XIX зуун) сэдэвт доктор (Sc.D)-ын зэрэг горилсон диссертацид магадлан шүүмж бичсэн, 2011
4. Доктор (Ph.D) Б.Даш-Ёндонгийн “Монголын хөгжлийн философи” сэдэвт шинжлэх ухааны доктор (Sc.D)-ын зэрэг горилсон диссертацид шүүмж бичсэн. 2019
5. Доктор (Ph.D) Т. Ганди. “Олон нийтийн улс төрийн сэтгэл зүй ба чөлөөт хэвлэлийн төлөвшлийн харилцан хамаарлын асуудал” Улс төрийн ухааны докторын зэрэг горилсон диссертаци. УБ., 1997
6. Доктор (Ph.D) Т. Амаржаргал. “Нийгмийн ажил дахь хүмүүнлэг хандлагын ёс зүйн үндэслэл” УБ., 2004 удирдсан.
7. Доктор (Ph.D) Д. Ганбат. Монгол дахь ардчиллын хөгжлийн онол, арга зүйн асуудалд. (Ph.D). УБ., 2002
8. Удирдлагын академийн докторант Ш. Ганбат. “Төр хувийн хэвшлийн түншлэл” сэдэвт докторын зэрэг горилсон ажилд зөвлөх профессор. 2014
9. Доктор (Ph.D) Т. Нэмэхжаргал. УБ., “Диалогийн философи утга ба боловсрол”. 2007. Шүүмж

10. Доктор (Ph.D) Б. Пүрэвсүрэн. “Хэлний онтологи агуулгын талаарх философи-соёлын харьцуулсан судалгаа”. УБ., 2010. Шүүмж
11. Х. Бүрэнтогтох. “Методология анализа социально-культурных проблем через призму соотношения сознательного и бессознательного”. Удирдагч. 2010
12. Д. Санжаажав. Die Essentialitätsspekulation des Gilbert von Poitiers und die Kritik Bernhard von Clairvaux. Магистрийн ажилд шүүмж
13. Г. Нямцэцэг “Монголын буриад нарын анх ирсэн түүх ба газар зүйн байршил” сэдэвт магистрын ажлыг удирдав
14. З. Цэрэндагва. “Үнэлэмжийн философийн асуудал” сэдэвт магистрийн ажилд шүүмж бичсэн. 2012.
15. Г. Ичинноров. Ёс зүй дэх тэвчээрийн тухай асуудал: уламжлал ба орчин үе. 2013. Докторын зэрэг горилсон бүтээлд шүүмж бичив
16. МУИС-ийн НШУС-ийн магистр Б. Насанбатын “Экологийн ёс зүй дэх биотөвт үзэл баримтлал, түүний онцлог” сэдэвт ажилд шүүмж 2013
17. МУИС-ийн НШУС-ийн докторант Цэдэнбалын Пүрэвсүрэнгийн “Монголын баруун бүс нутгийн хүн амын шашин шүтлэгийн төлөв байдлын талаарх нийгмийн философийн шинжилгээ” сэдэвт диссертацид шүүмж бичив. 2013
18. Бямбын Дуламсүрэнгийн “Ойлгохуйн тухай М. Хайдэггер болон Х. Г. Гадамерийн үзэл баримтлалын харьцуулсан шинжилгээ” диссертацид шүүмж бичив. 2013.
19. ШУТИС-ийн докторант Д. Ганболдын “XX зууны сүүл XXI зууны эхэн үеийн нийгмийн гуманитар хөгжил ба деформацийн асуудал” сэдэвт диссертацид шүүмж бичив. 2014
20. МУБИС-ын философийн магистр Н. Чойжинлхамын “Эрих Фроммын Хайрын тухай сургаал ба орчин үе” сэдэвт ажилд албан ёсны шүүмж. 2015

- 21.МУБИС-ын философийн магистр Т. Даариймаа. “Оюун түлхүүр шастир” дахь ёс суртахууны философийн асуудалд” ажлын удирдагч. 2016
- 22.Магистр Баярцэцэг А. Адам Смитийн эдийн засгийн онолын ёс суртахууны үндэслэгээ. УБ., 2016
- 23.Доктор (Sc.D) С. Дашцэвэлийн “Монгол улс ба зүүн өмнөд Азийн орнуудын харилцааны түүх, орчин үеийн асуудал” сэдэвт ажилд шүүмж бичсэн.
- 24.Магистр Л. Пагмадулам “Алтангэрэлт судар дахь буддын философийн асуудлууд” сэдэвт магистрын дипломын ажилд. УБ., 2017. Х. 6.
- 25.Доктор Г. Уянга. “Боловсролын тухай Жон Дьюгийн философи үзэлд хийсэн шинжилгээ” сэдэвт диссертацид шүүмж бичсэн. УБ., 2017. Х. 9.
- 26.МУИС-ийн НШУС-ийн докторант С. Хишигтогтохын **“Ухамсаргүйн тухай 3. Фрейдийн үзэл соёлын генеалогтой холбогдох нь”** сэдэвт диссертацид зориулан **“Ухамсаргүйн чинад дахь энтропи чанар соёлд тусах нь”** шүүмж бичив
27. Доктор Д.Гантөмөрийн Шинжлэх ухааны докторын зэрэг горилсон “Аялал жуулчлалын феномений нийгэм- соёлын философийн асуудал” сэдэвт диссертацийг удирдаж байна.

Арван нэг.

Орчуулгын бүтээл ба редакторласан ном зохиол

1. Р. П. Вольф. Философийн тухай. 26 хх. (“R. P. Volf. About philosophy” гэдэг номыг герман, англи хэлнээс орчуулав). УБ., Монсудар. 2002.
2. Жорж Хант. Хэл, тоглоом ба тоо. (“Thinking” сэтгүүлийн 2000 оны №2-оос англи хэлнээс орчуулав) –МННХ-ийн Боловсролын хөтөлбөрийн Тойрог сэтгүүл, 2003, 2(3). 9-26 хуудас
3. Меели Пандис. Унших ба бичихээр дамжуулан бүтээлч сэтгэлгээг хөгжүүлэх нь. (“Thinking” сэтгүүлийн 2001 оны № 3-аас орчуулав) –МННХ-ийн Боловсролын хөтөлбөрийн Тойрог сэтгүүл, 2003, 4(7). 12-28 хуудас
4. Учир зүйн үндэслэлтэй эсээг хэрхэн бичих вэ? (“Thinking” сэтгүүлийн 2001 оны № 3-аас орчуулав) –МННХ-ийн Боловсролын хөтөлбөрийн Тойрог сэтгүүл, 2003, № 1(2). 28-37 хуудас\
5. Манеев ба Хайдеггэр. (Философия бытия. Хрестоматия гэдэг номноос орос хэлнээс орчуулав). Ахуйн философи. УБ., 2008.
6. Зиммель, Блок, Декарт. (Философия познания. Хрестоматия гэдэг номноос орос хэлнээс орчуулав). Танин мэдэхүйн философи. УБ., 2011.
7. Монголчуудын язгуур гүн ухаан. 41хх. УБ., 2011
8. Постмодернист философийн үзэл санаа. УБ., 2011
9. Монгол дахь иргэний нийгмийн төлөвшлийн философи, улс төр, эрх зүйн асуудал. 2013.
10. Ш. Ганбат. Төр хувийн хэвшлийн түншлэл. УБ., 2014. Редактор.
11. М. Гантуяа. Ш. Ганхуяг. Философийн түүхэн тойм. УБ., 2018 номын редактор
12. Д. Гантөмөр. Аялал жуулчлалын философийн феноменологи гэдэг ганц сэдэвт номын эрдэм шинжилгээний редактор
13. Э. Ундралмаа, Г. Уянга. Боловсролын прагматик үндэслэл ба мэргэжлийн боловсролын төлөвшил. УБ., 2020 номыг редакторлов.

**Арван хоёр. Эрдэмтэн судлаачид өөрийн бүтээлдээ эш татсан
байдал**

1. Шинжлэх ухааны доктор Жимбеева С. И. Ертөнцийг үзэх шинжлэх ухааны болон уламжлалт олон хэв маяг ба нэгдлийн харьцуулсан шинжилгээ. (Өрнө-дорнын соёлын материал дээр) сэдэвт шинжлэх ухааны докторын зэрэг хамгаалсан диссертаци. 2016. С. 31.
2. Доктор. (Sc.D) Б. Пүрэв-Очир. Судалбар эсээнүүд. УБ., 2013 номдоо миний “Хүмүүнлэгийн гурван ертөнцийн гоц чанарыг судлахуйн чандмань эрдэнэ” номноос билиг болоод ухааны зохицлын тухай санааг эшлэсэн байна. Х. 165
3. Доктор Дамбын Гантөмөр. Аялал жуулчлалын нийгэм-соёлын философийн шинжилгээ. УБ., 2019. ганц сэдэвт ажлын авторефератад 6 газар иш татжээ.
4. Нийтдээ интернетэд хувийн веб болон ном, судалгааны өгүүллийн хаягаар судлаач эрдэмтэд, оюутан болон сонирхогчид 486 удаа орж үзэж, 12 санал илгээсэн байна.
5. Religious renovation in the discourse of modern buryat ethnicity. гэдэг өгүүлэлдээ ОХУ-ын ШУА-ийн СС-ийн Монгол, Түвд болон Будда судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ахлах ажилтан, доктор Д. Дарийма.
6. Тү.Өлзий (Sc.D)БНХАУ-ын Өвөр монголын багшийн их сургуулийн гүн ухаан түүх судлах газрын эрхлэгч, философийн шинжлэх ухааны доктор Тү. Өлзий. Эртний монголчуудын бөө мөргөлийн соёл сэтгэхүй. Өвөр монголын багшийн их сургуулийн хэвлэл. Хөх хот. 2008. гэдэг худам монголоор хэвлэгдсэн номд тус тус иш татжээ
7. Т. Ганди. Олон нийтийн улс төрийн сэтгэл зүй ба чөлөөт хэвлэлийн төлөвшлийн харилцан хамаарлын асуудал. Социологийн ухааны докторын зэрэг горилсон диссертаци. УБ., 1997
8. Т. Амаржаргал. Нийгмийн ажил дахь хүмүүнлэг хандлагын зан суртахууны үндэслэгээ. Докторын зэрэг горилсон диссертаци. 2004.
9. Монголд өрнөдийн философиор явуулсан судалгаа, сурталчилгааны товч тойм. УБ., 2004.х. 31.
10. А. Жамбал. Улс төрийн философийн судлах асуудлын тухайд. Философи эрх зүйн судлал. ХХП боть. Х. 138. УБ., 2007

11. П. Мягмарсайхан. Монгол домог дахь хүний тухай зарим асуудал. Философи эрх зүйн судлал. ХХП боть. Х. 66. УБ., 2007
12. Б. Пүрэвсүрэн. “Хэлний онтологи агуулгын талаарх философи-соёлын харьцуулсан судалгаа”. (Ph.D). УБ., 2010.
13. Г. Ичинноров. Ёс зүй дэх тэвчээрийн тухай асуудал: уламжлал ба орчин үе. Диссертаци. УБ., 2012. Х. 61.
14. Доктор С. Энхбаяр. Уран зохиолын шүүмжлэл, хэлний асуудалд. 2011
15. Доктор Б. Дэлгэрмаа. Урлагийн философи. УБ., 2012
16. Доктор (Sc.D) Ц. Өнөрбаян. Монгол хэлэнд туссан хийсвэр (дотоод) ертөнцийн дүр зураг. УБ., Бемби сан. 2012
17. Ц. Пүрэвсүрэн. “Монголын баруун бүс нутгийн хүн амын шашин шүтлэгийн төлөв байдлын талаарх нийгмийн философийн шинжилгээ” сэдэвт диссертаци. УБ., 2013
18. Бямбын Дуламсүрэнгийн “Ойлгохуйн тухай М. Хайдэггер болон Х. Г. Гадамерийн үзэл баримтлалын харьцуулсан шинжилгээ” сэдэвт диссертаци. УБ., 2013
19. Доктор (Sc.D) Ц. Гомбосүрэн. Өөр өөр онтологи ойлголтыг хольж хутгасныг анзаарсан бяцхан шинжилгээ. Философи, шашин судлал. № 15.
20. Павловын Владимир. Ертөнцийг үзэхүйг төлөвшүүлэхэд менталитетийн гүйцэтгэх үүрэг. Философийн ухааны доктор (Ph.D)-ын зэрэг горилсон бүтээл
21. Ц. Ганболд. Аж үйлдвэржсэний дараах нийгмийн тухай философи баримтлал. Философийн ухааны доктор (Ph.D)-ын зэрэг горилсон ажил.
22. Д. Нямсүрэн. Монгол ба грек туульс дахь хүний тухай асуудлын харьцуулсан философи судалгаа. Философийн ухааны доктор (Ph.D)-ын зэрэг горилсон ажил.
23. Доктор Академич Г. Чулуунбаатар. Орчин үеийн иргэний нийгмийн үнэт зүйл, шалгуур үзүүлэлт. Монгол дахь иргэний нийгмийн төлөвшлийн философи, улс төр, эрх зүйн асуудал гэдэг номонд. УБ., 2013
24. Доктор. (Sc.D) Б. Пүрэв-Очир. Цэндийн Дамдинсүрэн болон түүний...УБ., 2012

25. Доктор Б. Галиндэв Б. ХХ, ХХI зууны эхэн үеийн монголын нийгмийн ёс суртахууны төлөв байдал. УБ., 2013
26. Ц. Гомбосүрэн. Ч. Чулуунбаатар. Өрнөдийн ерөнхий суурь философийн асуудлаар Монголд явуулсан судалгаа сурталчилгаа (1990-2012). УБ., 2013
27. Доктор М. Золзаяа. Иргэний нийгмийн ёс суртахуун хэмээх зүйлд. Монгол дахь иргэний нийгмийн төлөвшлийн философи, улс төр, эрх зүйн асуудал хэмээх хамтын бүтээлд. УБ., 2013.
28. Докторант С. Соёлмаа. Домгийг бүтэц-тэмдэг зүйн үүднээс шинжлэх нь (Монголын аман зохиолын жишээн дээр). 2013
29. Доктор (Sc.D) Б. Пүрэв-Очир. Судалбар эсээнүүд. УБ., 2013
30. Доктор Ш. Ганбат. Төр хувийн хэвшлийн түншлэл. УБ., 2014.
31. МУБИС-ын философийн магистр Н. Чойжинлхамын “Эрих Фроммын Хайрын тухай сургаал ба орчин үе” сэдэвт ажилд
32. МУБИС-ийн философийн магистр П. Уранчимэг. Монголчуудын байгаль шүтлэг ба өнөөгийн чиг хандлага. 2016 ажилд
33. МУБИС-ын магистр А. Ариунболор. Монголчуудын үндэсний ухамсрын өөрчлөлтийн философи асуудал. 2016
34. МУБИС-ын философийн магистр Т. Даариймаа. “Оюун түлхүүр шастир” дахь ёс суртахууны философийн асуудалд” 2016
35. Доктор М. Золзаяа. ХШ-ХIY зууны монголчуудын ёс суртахууны үнэлэмжийн онцлог. УБ., 2016 гэдэг номд хоёр удаа.
36. Доктор О. Хатанболд. Монголын ардчиллын үнэлгээ: арга зүй ба кейс. УБ., 2016 он.
37. Докторант Б. Бадрах. Орчлонгийн үүслийн тухай их тэсрэлтийн онолыг буддын ухаан дахь “хоосон чанар”-ын сургаалтай холбон ойлгох нь.
38. Доктор (Ph.D) М. Саранцэцэг. Монголын философийн түүхийн онол арга зүйн асуудал. УБ., 2017, X. 147
39. Магистр Л. Пагмадулам “Алтангэрэлт судар дахь буддын философийн асуудлууд” сэдэвт магистрын дипломын ажилд. УБ., 2017. X. 6.
40. Доктор Г. Уянга. “Боловсролын тухай Жон Дьюгийн философи үзэлд хийсэн шинжилгээ” сэдэвт Диссертацид. УБ., 2017. X. 9.

41. Докторант П. Мягмарсайхан. Тогтвортой хөгжлийн хүмүүнлэг үнэлэмж хэмээх өгүүлэлд иш татсан
42. Докторант Х. Мэнд-Амар “Экологийн философи ба байгаль хамгаалах орчин үеийн асуудлууд. Философийн докторын диссертацид
43. Доктор Б. Даш-Ёндонгийн “Монголын хөгжлийн философи” сэдэвт шинжлэх ухааны доктор (Sc.D)-ын зэрэг горилсон диссертацид иш татсан. 2019
44. С. Хишигтогтохын **“Ухамсаргүйн тухай 3. Фрейдийн үзэл соёлын генеалогтой холбогдох нь”** сэдэвт диссертацид иш татсан. 2019
45. Д. Гантөмөр. Аялал жуулчлалын философийн феноменологи. УБ., 2019 ганц сэдэвт номд ишилсэн
46. Бадрах Д. “Экзистенциаль үзэл санааны эх сурвалжуудыг шинжлэх нь: түүхэн нөхцөл, арга зүй, сонгодог хэлбэрүүд” өгүүлэлд
47. Доктор С. Соёлмаа. Домгийг бүтэц-тэмдэг зүйн үүднээс шинжлэхүй гэдэг нэг сэдэвт номд. УБ., 2019
48. Монгол дахь улс төрийн соёл: уламжлал, орчин үе. ганц сэдэвт бүтээл. УБ., 2020. Х. 86. 108
49. Докторант Болор-Эрдэнэ. Хөгжлийг тогтворжуулахад шүтлэгийн мэдлэгийн үүрэг сэдэвт ажилд
50. Э. Ундралмаа, Г. Уянга. Боловсролын прагматик үндэслэл ба мэргэжлийн боловсролын төлөвшил. УБ., 2020 номд

Арван гурав.

Мэргэшсэн салбар судалгааны хүрээ

Философийг аливаа юмны мөн чанар ба үзэгдлийг шүтэн барилдуулж гаргах замаар, ерөнхий зүй тогтлыг ойлгох тайлбарлахыг оролддог байр сууринаас үндэслэн гаргаж түүнийг амьдалын ухаан, хүмүүнлэгийн ухаан ба шинжлэх ухаануудыг холбон зуучлаж, тэдний арга зүй болж байдаг гэж үзэх чиглэлийг баримталдаг. Философи нь шалгадаг шинжлэх ухаануудын хаан, тэдэнд *заагч, шүүгч* ухаан байхаа больж оюун сэтгэхүйн дискурс тал руу сэлбэн шинэчлэгдэж, шинжлэх ухаануудыг хооронд нь болон туршлагын чинад дахь мэдлэгтэй холбон *зуучилж* өгдөг ухаан гэж үзэх хандлагыг баримтлан энэ чиглэлээр суурь судалгаа, харьцуулсан шинжилгээ хийдэг. Дэлхийн философийн тэргүүлэх чиглэл ба монголын уламжлалт гүн ухааны үзэл баримтлал, гол үндсэн категори, ойлголтуудыг компаратив аргаар харьцуулан судлахын тулд евроазийн соёлын өвөрмөц хүрээ, шашин, соёл, ёс зүй болон уран сайхны сэтгэлгээг өргөн хүрээнд хамарсан харьцангуй (релятив) философийн эрдэм судлалын салбарыг шинээр үндэслэн хөгжүүлэхийг оролдож байна.

Оюун санааны ертөнцийн ерөнхий зүй тогтлыг шүтэн барилдахуйн зохицолд шинээр судлахын тулд “оюун сэтгэхүйн ертөнцийн өөрөө тодрох гоц чанар” хэмээх категорийг шинээр боловсруулан хүн ба байгалийг ойлгох хүн судлалын төвт онолд суурилсан европын сэтгэлгээ ба зохицлын үзэл санаанд үндэслэсэн дорнын сэтгэлгээ хоёрын ялгаа ба нийтлэгийг харьцуулан (компаратив аргаар) судалж, тэдний нэгдэл нь шүтэн барилдахуйн хүрээнд тайлбарлагдана гэх чиглэлийг гаргажээ.

Ёс зүйн философийн хүрээнд өрнө дорнын соёл сэтгэхүй хоёр өөр боловч байгальтайгаа зохицон үйлдэх жам ёсны үндсэн дээр шүтэн барилдаж болох үзэл баримтлал уламжлалт соёлын экологи чанарын матриц болж чадах бөгөөд түүний үндэс нь сүнс, сүлд, онгон шүтээний асуудлыг “махбодын чанар” гэж ойлгодог явцуу хандлагыг даван туулж түүнийг байгалиас хүн олж авдаг амьдрах хүчний агуулга гэж үзэх явдал тул хүмүүний харилцааны мөн чанар нь юуны өмнө, байгалтай зохицох хэм хэмжээнд илэрнэ гэх чиглэлийн судалгаа хийдэг.

Улс төрийн философийн хүрээнд улс төрийн ертөнцийн өөрөө тодрох гоц чанарын судалгааг хөгжүүлэн бүлгийн эрх ашиг ба хувийн сонирхлыг эсрэгцүүлдэг хэндлагыг даван туулж, намын улс төрийн бодлогоос олон нийтийн улс төрд шилжих философийн үндэслэлийг дэвшүүлэн гаргаж улс төрийн философийн судлах зүйлийг шинэчлэн боловсруулж буй.

Философийн феномэнологи, хермэнойтикийн үүднээс философийг шинжлэх ухаануудын дээр гаргаж биш харин тэдний хоорондын *шүтэн барилдахуйд* авч үздэг байр сууринаас хандан шалгадаг шинжлэх ухаануудын хаан, тэдэнд *заагч, шүүгч* ухаан, түгээмэл арга зүй байхаа больж оюун сэтгэхүйн дискурс тал руу сэлбэн шинэчлэгдэж, тэдний *байрыг сэлгэгч*, тэдгээрийг хооронд нь болон туршлагын чинад дахь мэдлэгтэй холбон *зуучилж* өгдөг ухаан гэж үзэх хэндлагыг баримтлан энэ чиглэлээр суурь судалгаа, харьцуулсан шинжилгээ хийж байна. Түүнээс гадна дэлхийн философийн тэргүүлэх чиглэл ба монголын уламжлалт сэтгэлгээний үзэл баримтлал, гол үндсэн категори, ойлголтуудыг компаратив аргаар харьцуулан судлахын тулд евроазийн соёлын өвөрмөц хүрээ, шашин, соёл, ёс зүй болон уран сайхны сэтгэлгээ болон байгалийн шинжлэлийн нэн шинэхэн ололт амжилтыг өргөн хүрээнд хамарсан харьцангуй (релятив) философийн эрдэм судлалын ажил гүйцэтгэж ирсэн.

Байгаль шинжлэлийн нээлтүүд, харьцангуйн онол ба квант механикийн философийн тулгамдсан асуудлыг космологи, астрофизик, эгэл бөөмсийн физик ба философийн хам холбоонд судлаж, өөрөө зохион байгуулагдах ба хаосын онол, фракталь геометрийн чанад ерөнхий зүй тогтлыг тайлбарлах компаратив философийн судалгааны шинэ чиглэлээр ажиллаж байна.

Арван дөрөв.

Буй болгосон судалгааны чиглэл, дэг

ШУА-ийн Философийг хүрээлэнд оюун сэтгэхүйн судалгааг феномэнологи, херменоитик ба трансценденталь прагматизмаар дамжуулан хамтаар ойлгох, хамтран үйлдэх философи руу хандуулж, улмаар монголын уламжлалт философийн натурализм, экорелятивизмын гол үзэл санаатай шүтэн барилдуулах замаар бодит шинжлэх ухааны арга зүйг туршлагын чинадын ойлгохуй ба

тайлбарлахуй, оролцохуй ба үйлдэхүйн ач холбогдолтой болгох чиглэлийг шинээр бий болгон МУИС-ийн философийн тэнхим, МУБИС-ийн философи дидактикийн тэнхим, ШУТИС-ийн бизнесийн удирдлага, хүмүүнлэгийн сургууль, Тагнуулын академи болон Монголын философчдын холбоотой хамтран энэ чиглэлээр эрдмийн сургалт явуулж, бакалавр, магистр болон доктор бэлтгэхэд оролцож ирлээ.

Хүмүүнлэг ардчилсан иргэний нийгмийн онол практикийг философийн үүднээс судлах, нээлттэй нийгэм, ардчилсан засаглал, хүний эрх, эрх чөлөө ба шударга ёсыг хэрэгжүүлэх асуудлын шинжлэх ухааны үндэслэл, арга зүйг боловсруулах ажилд хүрээлэнгийн болон бусад байгууллага, гадаадын судлаачдын хамт оролцож, өөрчлөлтийн монгол хувилбар, шалгуур үзүүлэлтийг боловсруулах ажил хийж байна.

Доктор Ган-Өлзий Монголын мадхьямака философи ба хермэнойтик феномэнологийн үзэл баримтлалыг ашиглан космологи, эгэл бөөмсийн физик, ба шугаман бус өөрчлөлт, биотехнологийн салбар дахь өөрөө зохион байгуулагдах ба хаосын онол, фракталь геометрийн объектив суурь үндсийг дүгнэн тайлбарлах шинэ философи бүтээх, харьцангуй онтологи, оюун сэтгэхүйн ухаан, байгалиас заяасан ёс зүйн инстинкт зан үйлийн суурь болдог тухай болон намын улс төрөөс олон нийтийн бодлогод шилжих тухай зэрэг үзэл баримтлал, шинэ чиглэлүүдээ батлахын тулд философи, соёл судлал, хэл шинжлэл, сэтгэл зүй, улс төр, эдийн засаг, нийгмийн антропологи ба байгалийн шинжлэлийн шинэ олон материалыг ашиглан ахуй болон танин мэдэхүйн философи, хүмүүний ёс журам, улс төрийн утга чанар, тэдгээрийн нэгдэл болон эсрэгцэл, шүтэн барилдахуйн дэлгэрэнгүй тайлбарыг гарган мэтгэлцээнд урьдаг тул эрдэмтэд болон энгийн уншигчдын анхаарлыг байнга татдаг билээ.

Шинжлэх ухааны ерөнхий суурь үндэслэлийг үнэн зөв тайлбарлаж, философийг шинжлэх ухаанч болгохын тулд өрнө дахины академик философийг шүүмжлэн шинэчлэгч Хуссэрль, Хайдэггер, Гадамер, Рикээр нар үндэслэж, Хабэрмасын хөгжүүлж буй орчин үеийн хермэнойтик феномэнологийг монголын философитой харьцуулан судлаж, шинэ чиглэл бүтээхээр оролдож байна.

2020. 11. 18